

Birisine bir balık versen,
doyar bir defa
Balık tutmasını öğret,
doysun ömür boyunca.

tekstil

Sahibi : Rıza GÜVEN
Sorumlu Müdür:
Abdullah SERT
Adres : Babıâli C. 19/8
Telf. : 26 85 90

15 Temmuz 1970
Yıl 3
Sayı : 39

tekstil işçileri sendikası yayın organı

TÜRK - İŞ GENEL SEKRETERİ HALİL TUNÇ'UN DA KATILIP ALTINI İMZALADIĞI ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLÂTI SENDİKAL ÖZGÜRLÜKLE İLGİLİ ÖNEMLİ KARARLAR ALDI

ICFG. SEKRETERI CEVAP VERDI:

Tunç yabancılara bağımlıdır

Sendikalar Kanun' tasarısı ile ilgili olarak kısa bir süre önce Türkiyeye gelen Batılı uluslararası sendikacıları, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un «Marksist» olarak suçlaması üzerine, Uluslararası Kimya İşçileri Federasyonu Genel Sekreteri Charles Levinson sert bir cevap vermiştir.

Merkezi İsviçre'de olan ve İCF olarak bilinen Federasyonun Kanadalı Genel Sekreteri, Halil Tunç'un demecine cevap vermek gerektiğini belirterek söyle demiştir:

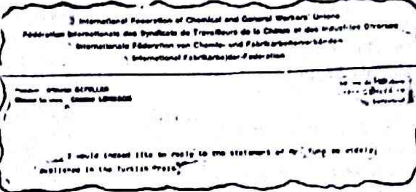
«Bir kere, bay Tunç'un geçmişteki fikirlerini bildiğimiz için, bu demeci ICF'yi şaşırtmamıştır. Kendisinin uzun zamandan beri, yabancı kaynakların paralarına ve desteğine bağımlı ve uygun hareket ettiği bizlerin malûmudur. Bay Tunç'un, Türk işçilerin çıkarı icabı devrimci olmayı kötü bir şeymiş gibi göstermesi, kendisinin Türkiyede sendikacılık yapmaya lâyık bir kimse olmadığını ortaya koymuştur.»

Charles Levinson açıklamasına devamla Halil Tunç'un tasarıyı mudafaa ederken Batı sendikalarını örnek göstermesini tenkid etmiş, bu konuda örneklerle geniş bilgi vermiştir:

«Bay Tunç'un, yürekler acısı zavallılığı, Türkiye'deki durumu, Almanya, Belçika, İngiltere ve Avusturya'ya benzetmek isterken yaptığı büyük uydurmada kendini göstermektedir.

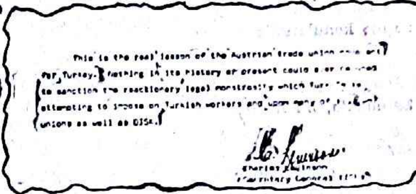
Adı edilen bu ülkelerin hiç birinde Sendikalar Kanunu diye bir kanun yoktur. Böyle bir şeye en ufak bir teşebbüs olsaydı, protesto hareketine 100.000'in üstünde işçinin katılacağından şüphe edilemez. Türk-İş'in dışında, sendikaların işlemesine kanunla müdahale edilmesini isteyerek konfederasyon bulunmaz dünyada. Bay Tunç, gelecek yıl İngilterede sendika sayısının 12'ye ineceğini söylüyor. Ben kendisine şu teklifi yapıyorum. 1971'de, İngilterede 20, hattâ 30'un üstünde sendika kalmazsa ben görevimden çekilmeye hazırım. Kendisi, aksi halde, çekilmeye hazır mı?.

Ne tarihde, ne de günümüzde bir örnek yoktur ki, Türk-İş'in Türk işçilerine ve DİSK kadar kendine üye sendikalara zorla kabul ettirmek istediği bu gerici, tasarıyı haklı çıkarabilsin.»

International Federation of Chemical and General Workers' Unions
Fédération Internationale des Syndicats de Travailleurs de la Chimie et des Industries Diverses
Internationale Föderation von Chemie- und Fabrikarbeiterverbänden
International Fabrikarbejder-Federation

I would indeed like to reply to the statement of Mr. Tunç so widely [illegible] in the Turkish Press.

Charles Levinson'un, Halil Tunç'a yazılı olarak verdiği cevabın başlığı..

This is the real lesson of the Austrian trade union [illegible] for Turkey. Nothing in its history or present could ever be used to sanction the reactionary legal monstrosity which [illegible] attempting to impose on Turkish workers and upon many of [illegible] unions as well as DİSK.

Charles Levinson
Secretary General ICF

Ve yazının sonundaki şahsi imzasının fotokopisi görülmektedir.

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un yabancılara bağımlılığı yine yabancılar tarafından yukarıdaki klişede görüldüğü gibi belgelenmektedir.

Türkiye dahil olmak üzere 111 ülkeden 1200 delegenin katılmış olduğu Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (İLO) nın 54. kongresi kapanmıştır.

Cenevre'de üç hafta devam eden bu kongre sırasında iki önemli karar alınmıştır. Bu kararlara göre, her çalışan kimse için yılda 3 haftalık izin ile asgari ücret sistemi «temel haklar» olarak tanımaktadır.

Kongre ayrıca, «Bütün ülkelerde işçilerin serbest olarak sendikalar kurmaları ile bun-

(Devamı 2. nci Sayfada)

AHVAL

HÜDAVERDİ TALAY

274 ve 275 sayılı yasalarla ilgili CHP teklifi Meclise verildiği zaman bu sütunlarda eleştirilerini yapıp ümit bağladığımız işçi kesimindeki CHP milletvekillerinin bu ters tutumlarına mâna veremediğimizi belirtmiştik. Aradan geçen zaman içindeki olaylar bizim ne kadar haklı olduğumuzu ispatlaması yanında gerçekten işçiden yana milletvekillerinin bulunduğunu ve yanlış yoldan dönmenin bir fazilet olduğunu yazacak kadar öz eleştiri yapıp, bunu kamuoyuna açıklamak sureti ilecalışmalarımıza katılan teklif sahiplerini görmek bizleri yeniden ümitlendirmiştir.

İşçi haklarının daha ileri gitmesi için hergün mücadele verildiği bir ortamda böyle faşist kanunların rahatlıkla çıkamayacağı muhakkaktı. CHP'nin zamanında hatasını anlaması ve parlamento içinde yaptığı çalışmalar ile tasarıyı engelliyerek kanunun tekrar meclise iadesinin temin edilmesi şimdilik muvaffak olunduğu intibaını verse de henüz mücadelemiz bitmemiştir.

Örfi idarenin ilânı ile durulan çalkantıların bu Sıkıyönetimin kalkması ile tekrar başlamıyacağını kimse temin edemez. Şöyle ki bu kanunun Millet Meclisinden çıkması ile patlak veren olayların daha büyüklerinin hazırlayıcıları bazı

(Devamı 2. sayfada)

24 Temmuz Bayram Değil Miydi?

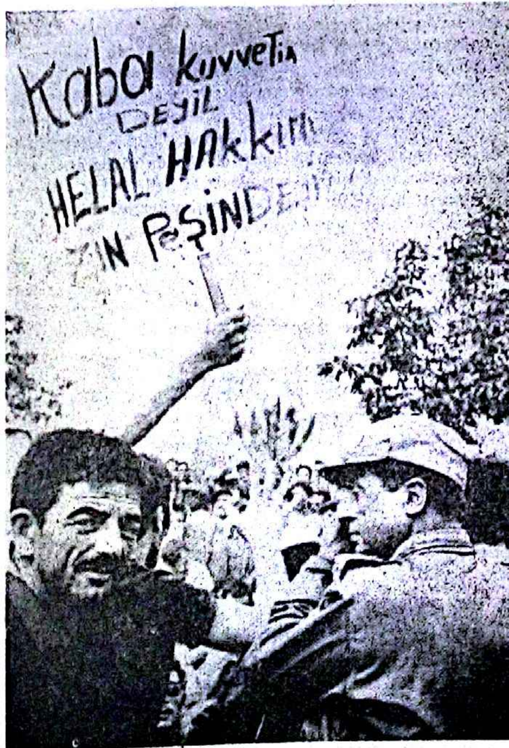
Türkiye'ye faşist sendikacılığı sokmak telaşı içinde kıvranıp duran Türk-İş, bilindiği gibi 274 ile 275 Sayılı yasaların yürürlük tarihi olan 24 Temmuz'u «İşçi Bayramı» olarak kabul etmiş ve bunu teşkilâtına mensup sendikaların imzaladıkları sözleşmelere bile geçmesi için çaba sarfetmiştir.

Anılan yasalarla Türkiye'ye getirilen sözleşme ve grev düzenlerinin işçi sınıfını istenilen düzeye eriştirecek nitelikte olmadığı bu nedenle de «24 Temmuzun asla bayram kabul edilemiyeceği» Türk-İş'in sarı renkli politikasına karşı çıkan emekçiden yana muhalif sendikalar tarafından yıllarca öne sürüldü durulda. Buna rağmen Türk-İş inadın gerçek olduğu vehmine kapılarak pot üstüne pot kırmaya devam etti. Bu diyalogla devam ededursun, Türk-İş bir de baktık ki, 24 Temmuz Bayramının (!) doğuş nedeni diye yıllarca sarılı durduğu

(Devamı 4. ncü Sayfada)

Ordu'da fındık üreticileri büyük miting düzenledi

(Yazısı 4. Sahifede)

Fabrika İşçileri Hükümet'i Uyardılar

Öğrenildiğine göre, çeşitli sendikalara mensup fabrikaların işçileri, Başbakan Süleyman Demirel'e telgrafları çekerek Senato'da görüşülmesine devam edilen 274 Sayılı Sendikalar Kanununu değiştiren tasarının derhal geri alınmasını istemek tedirler.

İşçiler, tasarı geri alınmadığı takdirde vahim olayların meydana gelebileceğini ve bundan dolayı da işçiler olarak sorumluluk yüklenmeyeceklerini bildirmektedirler.

Öğretmenlerle Polis Arasında Çatışma oldu

Çeşitli nedenlerle kıyıma uğrayıp meslekten çıkarılan, sürülen ve haksız çeşitli cezalara çarptırılan öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı önüne siyah

(Devamı 2. Sahifede)

BASINDAN :

Herhalde Bağımsız İşçi Sen-dikalarının organı olmayan ve herhalde kişisel ve bazı çıkarçevrelerinin isteğine göre yorum yapmayan Türkiye'nin enciddi Gazetesi Cumhuriyet'in, gerek tasarılar ve gerek Türk-İş'in düzenlediği mitinglerle ilgili olarak 13 Temmuz 1970Günü «OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK» sütunundayayınladığı makaleyi aynen sütunlarımıza alıyoruz:

NEREDEN NEREYE?

1950 seçimlerine doğru giderken Demokrat Partinin kullandığı silâhlardan biri de grev hakkı vaadi idi. CHP ise bu hakkın karşısındaydı. Sayın İsmet İnönü'nün 20. Kurultayı açış konuşmasında anlattığı gibi, 1946—1950 arasında Halk Partisi yöneticileri, «Avrupa'nın tecrübeli çalışma uzmanlarını» getirerek grev hakkı konusunu inceletmişler; uzmanlar da zamanın iktidarına «Henüz grev haklarının kullanma zamanının gelmemiş olduğu» öğüdünü vermişler. Bu tavsiye üzerine !Grev haklarının verilmesini düşünmediğini» Sayın İnönü, şimdi açıklamıştır.

Ne var ki, Avrupalı uzmanlara danışmadan oy kapmak hevesiyle grev vaadini muhalefette kullanan DP de, iktidarını sağladıktan sonra vaadlerini unutmuştur. 1950—1960 arasında on yıl işçi bölgelerinden bereketli oylar sağlayan Demokrat Partinin karşısına bir işçi muhalefeti dikilmiş ve işçi haklar mücadelesi verilmiş değildir. İşçi hakkı değil de ispat hakkı isteyen muhalefetle «İspat hakkı mı İsmail Hakkı mı?» diye alay eden zamanın başbakanı 27 Mayıs Devrimiyle yıkılıncaya kadar; grev, sendikalar, toplu sözleşme konularında emekçilerin sesinin duyuracak önderler ortaya çıkmamıştır.

27 Mayıs Devrimiyle düzenlenen Anayasa, grev, toplu sözleşme ve sendika haklarini işçilere tanımakta, bu kanunları kısa sürede çıkarılmasını öngörmekteydi. Sayın Bülent Ecevit'in Çalışma Bakanlığı sırasında Anayasa'nın bu gereği yerine getirilmiş, emekçi haklarını düzenleyen yasalar yürürlüğe girmiştir. Sendikacılığımızın ön safında görülen ünlü isimler de böylece kendilerine sunulan hazır kanunlara dayanarak bugünlere varmışlardır.

Batıda uzun yıllar kanlı çatışmalarla elde edilen işçi haklarının bizdeki kısa tarihçesi budur.

Ne var ki, bu kısa tarihçe içinde bugüne vardığımızda, işçilere verilen hakları kısıtlamak ve iktidarın kontrolunda bir tekel sendikacılığı yaratmak isteyen tedbirler alınmak istenmiştir. İstanbul'da Sıkıyönetime sebepolan «Kanlı Salı» olayları bu yüzden patlak vermiştir. İşçi, 27 Mayıs'la verilen haklarını benimsemiş, geri vermemek için mücadeleye girişmiştir. Bu durum olağan sayılmalıdır. Çünkü aradan geçen zaman içinde emekçiler kendilerine verilen hakların yararlarını gör müşlerdir.

İşte tam bu noktada Tükiye'nin en büyük işçi konfederasyonu Türk—İş'in, işçi haklarını kısıtlayan yeni sendikalar kanunu tasarısını desteklemek için mitingler yapmak kararına varması dikkate değer. Bunlardan ilki dün İzmir'de yapılmış olanıdır. Herhalde dünya tarihinde az görülen, ya da hiç görü' meyen bir olayla karşılaşıyoruz. İşçiler kendilerine verilen hakkın geri alınması için miting yapıyorlar veya yapmaya çağrılıyorlar

Olay, çeşitli çıkar grupları arasındaki rekabetin sendikacılığı nerelere sürüklediğini göstermesi bakımından ilgi çekicidir. Genellikle toplumun emekçi çevrelerinden bu gibi eylemlere karşı gelecek tepkiler ya da eyleme katılma oranları, işçi kitlelerinin bilinç derecesini göstermek bakımından önemli bir test sayılacaktır.

ADI BOZUK ÇIKTI!

Büyük kavgadan sonra inat ve ısrarla görüşülmesine Senato'da devam olunan 274 Sayılı yasanın değişiklik tasarısı, ilginç bir garabete konu olmuştur. Oturumu yöneten Sırrı Atalay, tasarının adının Millet Meclisinde yanlış konduğunu, eklenecek madde sayısının iki yerine üç olduğunu ve değiştiri lecek hükmün de fıkra yerine bent olduğunu işaret etmiştir.

Böylece, tasarının adının Millet Meclisinde yanlış konulduğu anlaşılmıştır.

Bu durumda tasarı Senato'da aynenkabul edilse bile adının garabetinden dolayı yeniden Millet Meclisine iade oluna caktır. Sadece bu kadarı bile Millet Meclisinde işlerin ne de rece ciddiye alındığını göstermektedir.

İşçileri işlerinden atmak hatalıdır

Yazan: Doç. Dr. Vural Savaş

Sermayecilerin danışmanlığını yapmakla tanınmış Doç. Dr. Vural Savaş bile işverenlerin işçileri işlerinden çıkarmalarının yanlış, tutarsız ve kanunsuz olduğunu öne sürüyor ve Milliyet Gazetesinde şu makalesini yayınlıyordu:

Sıkıyönetimin ilânı ile bir yara, şeklen kabuklandı. Bu kabuğun altında ne ölçüde cerahat biriktiğini veya ne ölçüde iyileşme olduğunu normal düzene döndüğümüzde göreceğiz. Bahsettiğimiz yara son işçi olaylarıdır. Bugün üzerinde durmak istediğimiz nokta, bu olaylarla ilgili son bir gelişmedir:

Gazetelerden öğrendiğimize göre 16 Haziran olaylarından sonra İstanbul'da 17 işyerinde 422 işçi işten çıkarılmıştır. Yine gazetelerin yazdığına göre işçilerin işten çıkarılmalarının başlıca sebepleri şunlardır:

1 — Son olayların elebaşısı olmak,
2 — 3 günden fazla işe gelmemek,
3 — Kanunsuz grev yapmak,
4 — Arkadaşlarını kanunsuz greve kışkırtmak.

Bu sebeplerle; işverenler, mevcut kanunlara uyan, işten çıkartma sebepleri bulmuş görünüyorlarsa da (Bkz. İş Kanunu Mad.: 17 ve Grev ve Lokavt Kanunu Mad.: 29) kanaatimizce bu davranışları son derecehatalı olmuştur. Bu düşüncemizin nedenleri şunlardır:

1. TUTARSIZ DAVRANIŞTIR: 16 Haziran olaylarının yanlış bilgilerle işçilerin kışkırtılmasından doğduğu söylenmiştir. İşverenler bu görüşe samimi olarak katılıyorlarsa, şimdi bazı işçileri işten çıkartmakla tutarsız bir davranışa sürklenmişler; aldatılanları, «ALDANDIKLARI İÇİN» cezalandırmışlardır.

2. ZAMANSIZ BİR DAVRANIŞTIR: İşçiler, Sıkıyönetim süresi içinde işten çıkarılmışlardır. Böyle bir davranış büyük bir hata olmuştur. Zira, sıkıyönetimin güven ve huzur getirici olmaktan başka hiçbir niyet taşımayan varlığının, işverenden yanaymış gibi değerlendirilmesine fırsat verecektir. Sıkıyön tim Komutanı bir bildiri yayınlayarak Grev ve Toplu Sözleşme Kanunu hükümlerinin sıkıyönetim süresince «askıya alındığını» bildirmişti. İşverenlerin kısa görüşlü bir davranışla, işçilerin sesini çıkartamayacağı bir devreyi «ben kendi çıkarıma bakarım!» felsefesi ile değerlendirmesi bir «fırsatçılık» da sayılabilecektir.

3. KANUNSUZ BİR DAVRANIŞTIR: Sıkıyönetim komutanı tarafından Grev, Lokavt ve Toplu Sözleşme kanunları hükümlerinin askıya alındığı bildirildiğine göre, bu bildiri işçi için olduğu kadar işveren için de bağlayıcıdır. Keza Sıkıyönetim komutanlığının esas gayesi işçi—işveren münasebetlerinin Sıkıyönetim süresince hareketsiz kalmasını temin etmek olduğu düşünülürse İş Kanunu hükümlerinin, hiç değilse işe alma ve işten çıkarma hükümlerinin de askıya alındığı düşünülebilir. Bilhassa Sıkıyönetimi gerektiren olaylara ilişkin işten çıkartma kararlarının Sıkıyönetim komutanlığının bildirisi ile askıya alınmak istenen bir husus olduğunda şüphe etmiyoruz. Bu sebeplerden, işverenin son olaylarla ilgili olarak işçilerine yol vermesi herşeyden önce Sıkıyönetim komutanlığının emir leri dışında bir davranış sayılmak gerekir.

4. KIŞKIRTICI BİR DAVRANİŞTİR: İşverenlerin, 16 Haziran olayları daha pek sıcak ve canlı hâtıralar halinde iken, işçileri cezalandırmaya kalkması bir basiretsizlik örneğidir. «İçeride kalanların» dışarıdakilerle ilgisinin kesilmeyeceği âşikârdır. Sıkıyönetim sonunda, «içeridekiler» belki de dışarıdakiler için «eylem»e girişebilecek, yeni hareketler olabilecektir. Bu bir kehanet değildir. Aklı başında herkes, bunu şimdiden hissediyor.

Büün bu düşüncelerimizde yanılmıyorsak, bazı işverenlerin bazı işçileri işten çıkartmaları yersiz ve yanlış bir davranış olmuştur? Kanun tanımayanlara, toplum düzenini kan ve anarşi ile yıkmak isteyenlere taviz verilmemesine inananlardanız. Ama işverenlerin işçileri işten çıkartmaları, yukarıda sıraladığımız nedenlerle, bu tip bir davranış örneği sayılamaz.

Anarşinin, bazan da, haklı olduğu halde davranışını gerektiği gibi ayarlayamayan basiretsiz insanlar yüzünden doğabileceği unutulmamalıdır.

Dileğimiz, işverenlerin konuyu serinkanlılıkla tekrar incelemeleri ve işçilerini işleri başına getirmeleridir. Önceden : pılmış bir kanuna saygısızlık, yeni saygısızlıklara yol açmalıdır.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATI

(Baştarafı 1. nci Sayfada)

ların kollektif anlaşmalar... malarını» ve «bu sendikalar... her türlü haklarının tanınm... nı» karar altına almıştır

274 Sayılı Sendikalar Y... sının değiştiirlmesinde ... ce sendikal özgürlüğün yok... mesinde başrolü oynayan T... İş Genel Sekreteri Bay H. Tunç'da İLO'nun 54. Genel ... rulu'na delege olarak katıl... ve yukardaki karar altın... zalamıştır. Dış ülkelerde ... kal özgürlükten yana gözük... içte tekelci sendikacılığın ba... raktarlığını yapmak herhal... Bay Halil Tunç'tan başka... nasip olmaz...

AHVAL

(Baştarafı 1'de)

akılsız işverenler, Sıkıyönet... kendilerine kalkan yaparak ... ten çıkarttıkları 500-600 işçi... normal idarenin avdetinde... sonra her halde elleri kolları... bağlı oturacaklarını beklem... lardır. Bugünün düzenini tem... edenler de böyle hareket ede... işverenleri ikaz ederek gelecek... te doğması muhtemel hadisele... şimdiden fırsat vermemesini ... temek her halde ukalalık ol... sa gerek.

İşçi kesimi artan hayat pa... ları içinde zaten kâfi derecede bunalmış, aldığı ücret ile ... şantısını temin edemezken ye... niden ihdas edilen vergiler ... disine toplu iş sözleşmeler... biraz olsun nefes almasını ... layan sendikalara TÜRK-İŞ ... elele vererek kapatma kanun... rı hazırlamak, istemediği sen... dikanın ele başlarını işten çık... tan işverenlere göz kırpma... toplum idaresinden azıcık anla... yanların bunalım içindeki iş... sınıfının nereye götürülmek is... tendiğini açıkça göstermesine rağmen, hâlâ hükümet edenle... rin tutumlarındaki ısrarı anla... mak güç...

ÖĞRETMENLERLE POLİS ARASINDA ÇATIŞMA OLDU

(Baştarafı 1 nci Sayfada)

çelenk koymak isterlerken toplum polisleri müdahale etmiş ve böylece öğretmenlerle polis arasında çatışma olmuştur.

«Biz Mustafa Kemal öğretmenleri, Milli Eğitim Bakanlığı Milli Eğitim Bakanlığı yapıncaya dek savaşacağız» lejantı yazılı siyah çelenk toplum polis tarafından parçalanınca çatışma yumruklaşmaya kadar götürülmüştür.

Kıyıma uğrayan öğretmenler bilahare bir basın toplantısı düzenlemişler ve «uygulanmak istenen eğitimin çağdışı, çıkarcı çevrelerin militanlığını yapacak nitelikte kişi yetiştirmek olduğunu, kendilerinin ise kıyıma ve tüm haksızlıklara karşı Anayasal bir direniş içinde bulunacaklarını» açıklamışlardır.

topal fahri'nin oğlu

RAMAZAN AKBULUT

Velakin her türkü gibi, bizim türkümüzde
Bir ağıtla başlayıp
Bir ağıtla bitecek;
Yalnız o türkünün ışığı
Ve Amaratlı Osmanın dediği gibi,
Bir sivri tırnak gibi kalacak olan
Yine o emek yığınlarının üstüne konulmayacak
Duyduk ki vurulan en yakını, en gözdesi; oğluymuş
Karadağın Ak köyünden Topal Fahrinin..
Topal Fahri bir ihtiyar Ak köyünde kara dağın
1313 tevellütlü,
Ak köyde
Ak saçlı
Karadağda kara bahtlı bir dede...
Veryansın etmiştir kurşunu İngiliz gavuruna
Fi tarihinde
Tırablusta
Suriyede
Ve top yekûn Arap cephesinde
O gün bu gün topal gezer,
Karadağın Ak köylüsü
Ak köyün ak saçlısı
Ve kara bahtlısı kara dağların
Tırablusta Mustafa Kemalin askeri
Yemenin şaşırmaz topçusu
Suriyenin alıcı kartalı
Topal Fahri
Yıl geçmiş aylar geçmiş
Zaman Topal Fahrinin oğlu Ali...
Bir yiğit aynı köyde -yakışır şanına babasının-
Kara gözlü, kara saçlı, çatal yürekli
Ne dal budak salacak bir toprağı
Ne başını sokacak bir evi —karda kışta—
Ne de bir karısı sıcacık..
Uzak diyarların İstanbulundan bir gün
Karadağın Ak köyünden bir adam
İmamoğlu Muzafferin evlâdı İsmayıl...
O devri harbin kaçak askeri
Ve karadağın Ak köyünün ağası
Dedi ki İmamoğlu Muzafferin evlâdı:
«Çok çalışmak her işin başı ve değeridir»
Ulu meclisine mebus olmuş devletin -bir kentinden-
Ak suratlı
Ak kentli
Pamuk tenli
İmamoğlu Muzafferin evlâdı İsmayıl
Ve altında 1953 model fordu
Çantası
Ve şapkasıyla
Gitti pamuk tenli adam
Ve her zaman olduğu gibi ölüm
Evrenin değişmez düzeni kahpe
Filinta ve mavzer
Ve barutlu tabanca
Vuruldular gaddarca
Bir gün Topal Fahrinin oğlu Ali
Dediki insan oğlu
Aç ve perişan
Ve bilcümlesi mutsuz.
Ama dimdik, ama yürekli
Ve İmamoğlu Muzafferin evlâdı İsmayıl,
Karadağın Ak köyünde mutlu
Amaratlı Osman umutlu
İnsan ne işe yarar et kemik
Yaşar
Çalışır
Sevişir
Ve ölür gayrısında birgün sessiz
«Ben Topal Fahrinin oğlu bayrak oldum
Tarla benim, tahıl benim
Evrenin mutlu insanıyım
Yüzüm güler gönlüm ak
Sürdüm tarlamı
Hakkımdı benim»
Haklıydı Topal Fahrinin oğlunun
Ağa kısmı hak bilmezdi oysa
Kan durdu, umut dolaştı yüreklerde
Birgün sıçradı kurşun alaca karanlıkta
Çarkı felek bilmez kadri
Ak umutlar donuklaştı
Bizim dedi,
Vurdular
İmamoğlu Muzafferin evladı kıkırdadı
Sizinmiş (..)
Beyaz yalıda güldüler, güldüler
Dediler ki ölmüş Topal Fahrinin oğlu Ali
Kara gözlü, kara saçlı, çatal yürekli
Düşündü, düşündü Topal Fahri
Ah etti ah etti

HİKÂYE

Fazla Mesai

YAZAN: KÂNİ ŞENGÜL

Saat 7 yi beş geçiyordu.. Sarı Mustafa atelyedeki makinesi başında düğmeye parmağını basarken bi yandan da alnındaki teri siliyordu. **«Kahrolası hava ceryanı bile yok. Ne biçim fabrika,** diye hafifçe söylendi.

Paydos düdüğü çoktan çalmıştı fabrikanın.. Çocuk denecek yaştaki genç kız ve erkekler çoktan evlerine dönmüşlerdi bile.. Sarı Mustafa'nın erken gitmek evine mümkünsüzdü.. Allah kahretsin o fazla mesai yok mu? Herifin belini bükmüştü. Dört saat daha fazla mesai yapacak, öyle tutacaktı evinin yolunu.... Dokuz yıldanberi bitmeyen bir çilesiydi bu Sarı Mustafa'nın...

Çileli Kadir 35 yıldır kapı nöbeti tutardı. Otuzbeş yılın pek az gündüzünü yaşamıştır. Boynunda kolye gibi asılı duran kayışlı saatiyle sabahaca öyle dolaşırdı çepeçevre. Hani sanki saat gibi kendisi de kuruluyordu. Hep aynı volta, hep aynı iş.. **«Canım ben makine miyim hep aynı işi yapan? Bir de hiç olmazsa ortalığı süpüreyim. Bu damı gelmez elimden yani?»** diye çok defalar hayıflanmış durmuştu. Bir keresinde de patrona çıkıp derdini anlatmaya çalışmış, ağzını bıçak açmamıştı. Patron da iyi insandı (1) hani.. Muhasebecisini yanına çağırmış ve :

— Ücretine mahsuben Kadir Efendi'ye bir yetmiş beş lira kadar veriver» demişti.. Bunu sövgü diye değerlendiren Kadir efendi bir daha ölmek pahasına da olsa patrona görünmek istememiş, onu görünce köşe bucak kaçmayı denemişti. Bir sabah patron o haşmetli göbeğiyle merdivenleri çıkarken, Kadir efendi'ye rastlamış.

- «Keyfin iyi be Kadir efendi?» demiş, Kadir efendinin sözlerini dinlemeye bile hacet duymadan kapısından içeri girmişti. Oysa Kadir efendi, hem de duymasını isteye isteye patron ağaya:

— Allah belânı versin e mi şiş göbek» demişti.

Sarı Mustafa'nın kafasından geçenleri sanki Çileli Kadir efendi biliyormuş gibi yanına yaklaştı. Nasıl olsa fabrikada kimsecikler yoktu. Hani bir iyi dertleşmenin tam zamanıydı. Serde hemşerilik de vardı ya. Kadir efendi Muş'lu ise Sarı Mustafa da Bitlis'liydi hemşeri sayılırlardı.

«Merhabayın» dedi Çileli Kadir efendi, tezgâh başında düşünüp duran Sarı Mustafaya. Sarı Mustafa dalgındı, duymadı bile. . Bu kez Kadir efendi, şakayla omuzuna dokundu Sarı Mustafa'nın. Sarı Mustafa sessiz sadece gülümsemeyle karşılık verdibuna. Atelyenin demir yığınları üzerine ilişen Kadir efendi cebinden bir sarma tütün çıkardı.

«Bizim Bitlis'in, yerli.. İpek gibi. Sarsana bi ha?»

Sarı Mustafa elini uzatıp tabağı aldı. Kalınca bir tütün sardı, yaktı.

«Canını sevdiğim yerlisi gibi var mı?»

«He Sarı Mustafa lan, şu kağıda bı baksana. Bizim oğlan getirdi. Senin okuman yazma da var anlarsın. Dediğine göre 3-4 hafta içinde 10 bin lira kazanılabiliyormuş.»

Sarı Mustafa gözlerini dört açtı. Öyle ya gecenin bu saatlerinde kendi arkadaşları karılarının koynunda iken... ya da kahvede pişpirik oynarken, kendisinin işi neydi bu zibidi fabrika köşelerinde? Bi onbin lira biriktirip karı sahibi olmak için didinip durmuyor muydu? Yaşı da genç değildi Sarı Mustafa'nın. Şöyle kırkına merdiven dayamıştı.. Evlenip karı sahibi olmak yerine «neslini idame ettirmeyi» düşünüyordu sadece. Zagreboğlu sülâlesinden kalan tek erkekti. Eğer evlenmezse ya da evlenip oğlan çocuk sahibi olmazsa Zagreboğlu sülâlesi tarihten silinivordu.. Zağreboğlu Sarı Mustafa'nın tüm endişesi buydu. Onun için çalışıyor «fazla mesai» yapıyordu.. Allah kahretsin.. Kaç yıldı bu böyle. Daha bankaya koduğu para ne ki, 2.500 lira. Dokuz yıldan arta kalan.. Bu böyle giderse daha 27 yıl çalışıp 10.000'i tamamlaması gerekecek. 27 yıl sonra da kimbilir dölü kururdu her halde..

«Ne on bini Kadir efendi? Ne biçim şey. Bakalım hele bir Zağreboğlu Sarı Mustafa bi sürü basılı kâğıt ve zarfları nasırlı elleriyle kavradı.

«ENTERNASYONAL RULET»

İki kelimeden de bişey anlamamıştı. Ne demekti yani enternasyonal rulet? kâğıdı okumaya devam etti:

«İŞTE BÖYLE. 10.000 T. L. KAZANABİLİRSİNİZ.»

«Vay anasını» dedi Sarı Mustafa. Devam etti:

«Evet hakikaten 6 veya 8 hafta içinde size de postacınız 10.000 TL. tutarında havale makbuzlarınızı Enternasyonal Rulet sayesinde getirecektir.»

«Sağlam bişeye benziyor be Sarı Mustafa?» diye sordu Çileli Kadir efendi.

«Dur galibam bişiyler olacak, acele etme be Kadir efendi»

«ENTERNASYONAL RULET NEDİR?»

«Ne ola ki Sarı Mustafa?»

«Çok sabırsız oldun be Kadir efendi. Dokuz ay ananın karnında?»

«Bu kadar bol ikramiyeyi kısa zamanda kazanmak sizi de alâkadar edecektir. Çünki, Enternasyonal Rulet bir piyango veya bir şans, talih oyunu değildir. Sadece yüksek bir matematik sistemidir. Oyuna her iştirak eden, kendisinden öncekinin kazandığını görecek ve 10.000 lira mutlaka kazanacaktır.»

«Geçenlerde bi onluğa piyango almıştım da bişey çıkmadı Sarı Mustafa. Bu öyle ellem?»

«Öyle değil. Kadir efendi. Öyle değil diyor ya. Bu şans mans değil yüksek matematik sistemmiş.»

«Yüksek matematik sistemi dene?»

«Ben de bilemedim. Hele bakak hele. Sabırsızlanma»

«SİZ DE BÖYLE YAPINIZ»

«Nasıl yani?»

«Size 10.000 lira değerinde bir Enternasyonal Rulet mektubu satmak isteyenden bir mektup alınız. Mektubun içindeki listenin 1 no.lu adresine 13.75 TL. (Recep Parlayan'a ait havaleyle) Enternasyonal Rulet Merkezine 7.5 TL. postalayınız. Postaneden gönderdiğinize dair...»

«Para mı istiyorlar be Sarı Mustafa?»

«Dur be kesme Kadir efendi»

«......... size verilen iki makbuzla birlikte sizdeki listenin altına adresinizi yazarak özel zarfa hepsini birlikte koyarak gönderiniz. Böylece 10.000 Türk Liralık şans tekerleğini kendinize çevirmiş olacaksınız.»

«Şans mans oyunu değildir demiştin ya Sarı Mustafa?»

«Ne bilem ben yazdığını okuyorum. Muhakeme etmedim daha hele dur»

«......................

«......................

«......................

«Sesli okusana, ne mırıldanıp durursun. Yoksam bişey mi keş fettin Sarı oğlan?û

«Kadir efendi pek anlaşılmıyor ya. Ben akşam bi daha iyi okumak istiyorum. bunu. Eğer kâğıdı verirsen?»

«Canım oku okumasına da iyi belle. Faydalı bişeyse biz de istifade ederiz he?»

Kadir efendi'nin fabrikayı volta zamanı gelmişti. Ayağa kalktı. yürüdü. Kapıdan çıkarken:

«10.000 den hissemi isterim Zağreboğlu dedi, uzaklaştı.

Gerçekten fabrika sesini duyduğu yoktu ya Zağreboğlu'nun. Ama kulakları sanki bu sesi duyar gibi uyanırdı sabahın saat beşinde. Bu kez umutsuzlukla değildi kalkışı.. Hem o kadar değildi ki işin aslına bakılırsa canı fabrikaya da gitmek istemiyordu. Nasıl olsa ipin ucunu yakalamıştı bi kez. Artık Zagreboğlu sülâlesi halkaları devam ettirecekti. Mutlu günlerin hışırtılarını işitir gibiydi.

«Onbin lira rüyası gerçekleşiyor.. Ulan Kadir efendi. Seni allah gönderdi dersem yalan mı? (10. 000 den hissemi isterim Zağreboğlu) Sen hava alırsın dur bakalım. Hem parayı neyleyeceğin sen Kadir Efen-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Fazla Mesai

dı. Dolum doğum yerinde. Eh geçinemiyorum dersen yalan. Ayda tam 825 lira eline geçiyor. **Yetmedi mi?**

Bunları içinden mırıldandı durdu Sarı Mustafa. Yolda yürürken adamakıllı dalgındı. Hatta yolun karşısına geçerken az kala 57 Doç tosluyordu. Şoför.

«Milyoner misin be adam çüşşş» demişti de birden bu sözün farkına varmamış. dolmuş 200 metre ilerledikten sonra kendine gelebilmişti. Şoföre bastığı kalayı duysaydı sağlama sabah sabah bir cıngar kopmuştu.

«Şimdi... Bu listeleri fabrikadaki arkadaşlar arasında satmalıyım. Ama ya Kadir Efendi işin farkına varır da hiç hakkı olmadığı halde bizim mangırlardan hisse istemeye kalkışırsa.. Yok yok, en iyisi Topalın oğlunun fabrikasına sürmeli.. Kadir efendinin haberi bilem olmaz. Ev adresimi de yazarsam, havalelerin gelişini Zağreboğlu bilir yalnız. Böylece doğru köye. Ulan Osman Çavuş kızını vermen ha bana? Görürsün»

Topalın oğlu İbiş yol güzergâhındaki Mih Fabrikasında çalışıyordu. Geçerken uğradı. Daha kapıda yakaladı İbiş'i. Hemen konuyu açtı ona. İbiş'in cevabı kesindi:

«— İşin mi yok senin allasen. Biz o oyunu çoktan oynadık. Bana da adreseler geldi. Herkes oynamış. Satmak ne mümkün.»

«Allah allah doğru musun İbiş?»

«Ulan yalan olur mu bizde Zağreboğlu?»

Zağreboğlu Sarı Mustafa dalgın ayrıldı İbiş'ten. Aklına Kurna Fabrikasında çalışan hemşerisi Mıstık geldi. Ona koşmalıydı doğruca. Ama vakit geçmişti. En iyisi öğleyin yemeden Mıstığa koşmak diye geçirdi aklından..

«Lan Mıstık şunun birini doldursana?»

«Hah ha hah!»

«Ne lan ne sırıtıyorsun?»

«Doldurduk baba Satacak adam arıyok.»

«Yani sen de...»

«Evet evet.»

«Tuh»

Hızlı hızlı fabrikaya dönüyordu. Yolda rastladığı adam arkasından seslendi!

«Hemşerim biraz duraklasana.»

Durdu adama baktı. Elinde bi tomar zarf ve basılı kâğıt vardı. Hemen anladı. Sesini çıkarmadan içinden adama küfretti. Adam da kravatlı, iyi giyimliydi..

Zağreboğlu umutsuzluğa kapıldı. Ortada bişeyler dönüyordu ama neydi. Herkesin elinde bir tomar zarf ve kâğıt. Salgın haltalık gibi sanki.. Galiba bunun için ödediği 30 lirayı bile çıkaramayacaktı. Acaba köyüne bir mektup yazsa ve durumun vaziyetini inceden inceye anlatsa. Onlar da oynasalar ve 10.000'i...

Başka da çaresi yoktu. Gece evinde anladığını anlamadığını bir iyice kâğıda geçirmeye gayret ettı. Hitabatı dayıoğlu Musa'yaydı. Musa herhal bu işin içinden kolay çıkardı.

Postaneye doğru yola çıktı. Büyük Postanenin girişinde bir den hayretle durdu. Adamlar sıralanmış, aynı oyunun tonla değişik adları kullanılarak adres satılıyordu. Onlardan birine sokuldu. Kendisi ağzını açmadan, usta işportacı ağzını açtı:

«Hemşerim sen zengin olmak istemez misin? Bu devirde çalışmakla adam zengin olmaz. Sana bi bilet satıyım buradan da, sen de para kazan..»

Zağreboğlu Sarı Mustafa hiç sesini çıkarmadan postaneye pul almak üzere girdi. Sarışın topuz saçlı memurun kuyruğuna girdi. Kuyrukta da en arkaydı. Sabırla bir pul almak için bekledi durdu. İş o kadar uzamıştı ki bir ara kendine geldı. Bu pul alış verişi ise bu kadar uzamazdı. Kimbilir sarışın la dalga geçiyorlardı herhal... Pul isterken sarışın bayanın gözüne gayrı ihtiyarı dikkatle baktı. Gözüne de kestirmişti. Aklına Çavuş Osman'ın kızı Güllü geldi

«Bu daha güzel, dedi içinden «nasıl olsa şeher kızı.»

Canı onunla konuşmak istedi. Ama mümkünsüzdü. Zağreboğlu bülümsedi.. Sarışın memur hoşlanmıştı adeta. Ya da Zağreboğlu öyle sandı. Sarışın bayan!

«Kardeşim, dedi,» Pul ister misiniz?»

«Aldık ya abla.»

Oysa o sarışına abla demek gelmemişti içinden. «Aldık ya be karı» dese içi bituhaf olacak daha çok hoşlanacaktı.

O puldan değil»

Çok şükür sıra kendine geldi.

Ya hangi puldan?»

«Şans oyunundan!»

«.......»

Arkasına dönmedi bile Sarı Mustafa..

Ertesi gün fabrikada doğru Kadir efendiyi buldu..

«Yüksek matematik sistemi çözdüm Kadir Efendi» dedi. Kadir efendi şaşırdı. Sesi çıkmadı.

«O evvelsi günkü yüksek matematik sistemini çözdüm» dedi hatırlatmak isteyerek.

Kadır efendi ne de olsa eskilerdendi:

, «Akşam fazla mesayide bol bol konuşuruz Zağreboğlu»

Fındık Üreticileri Miting Düzenledi

OLAYLAR SIRASINDA AP'Lİ BİR FABRİKATÖR, 80 YAŞINDAKİ FINDIK ÜRETİCİSİ SALİM ÇAVUŞOĞLU'NU TABANCAYLA ÖLDÜRDÜ

9 Temmuz günü Fındık üreticileri, Hükümetin fındık politikasını protesto etmek amaciyle Ordu'da büyük bir miting düzenlemişlerdir. Olaylar sırasında AP İl Haysiyet Divanı Başkanı Fındık Kurma Fabrikası sahibi Yusuf Köksal, sinirlenerek tabancasını çekmiş ve 80 yaşındaki fındık üreticisi Salim Çavuşoğlu'nun ölümüne sebep olmuştur. Üç kişiyi de yaralayan fabrikatör bir süre sonra tutuklanmıştır.

Olay yerine askeri birlikler sevkedilmiş ve Samsun-Trabzon karayolu trafiğe kapatılmıştır. Bu sırada askeri GMC'yi de taşlayan üreticiler bir ara yapılan hareketin yanlış olduğunu farketmiş ve «Askeri vasıtalar bizim malımızdır. Bu taşlama yanlışlıkla olmuştur. Biz bunu kendimiz tamir edeceğiz» diyerek olaya tahripkâr nitelik kazandırmak isteyenleri susturmuşlardır.

Yıllarca fındık taban ücreti tesbitinin savsaklanması üzerine eyleme geçen üreticiler, böylece Hükümete ihbarda bulunmuş olmaktaydılar.

Yaşlı bir üretici kadın mitingçilere sesleniyor

TEKSTİL
Onbeş günlük Gazete
TEKSTİL İŞÇİLERİ SENDİKASI ADINA İMTİYAZ SAHİBİ :
RIZA GÜVEN
SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :
ABDULLAH SERT
Yönetim yeri: Babıâli Cad. Sıhhiye Apt. Kat 3, D. 8 Cağaloğlu
Telefon : 26 85 90
Dizgi: Baskı :
Yeni Hamle Matbaası
İSTANBUL

24 Temmuz Bay... Değil miydi?

(Birinci sayfadan dev...

274 275 Sayılı yasala... ği düzeni bıçaklam...

İşin garip yanı ... ile 275 Sayılı yasala... gerçek ihtiyacına ... yasalar olmadığı bu ... yasaların mutlak ... sınıfından yana değ... rektiği, Türk-İş dı... sendikalar tarafından ... rülmekte, Türk-İş ise ... ma ahlâksızlık düze... bu yasaların devamı... makta idi, Şimdi ise, ... ların, ahlâksızlık düze... dikleri biçimde kor... nı öne sürerek daha ... lâksızlığı meşru hale ... bir değişiklik tasarısı ... etmeye çalışmaktadır.

Gerçekten de 274 ve ... yılı yasalar değişmeli ... nıfının gelişen ihtiyaçla... vap verecek biçime ... dı. Ancak, bu değişikli... Senato'da görüşülen bi... mamalıdır. Nitekim Bas... çi Sendikaları Direniş K... since hazırlanan ve ön... Sendikamızca esasları ... dilen tasarı, Türkiye'ye ... kacılığı olduğu kadar ... ahlâkı da getirecek nitel... **tasarıdır.**

Türk—İş'in çelişili, ... ve devekuşu politika... tüm emekçiler tarafınd... ce bilinmektedir ki, Tür... kurtarılması mümkün ol... dar boğazlara itmekte ... rumun eşiğine hızla sürük... tedir. Bu çabaların kiml... bına yapılmakta olduğu ... lay kolay gözlerden sakla... tadır.

Bu nedenlerledir ki, T... İş artık tüm itibarını ... miş, tam anlamıyla yürü... âciz hale gelmiştir. Bayra... seyran haline getirild... günlerde Türk—İş'in ... herhalde gene Türk İş'... dıracaktır!

TEKSTİL